

ACC. N:R. M 6291:1-8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Amette Lomesson
Härad: Fresta Adress: Åsänge
Socken: Åsänge Berättat av:
Uppteckningsår: 1940 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frågor 22

Om julbröd

Bröd och kakformer

julhögar

julsångare

julbilder

Adventslys

julmarknad

(S. W. F. 22)

(Ullens N. 77, 77b)

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6291-1.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annelde Lennéson
 Härad: Frosta Adress: Sjövinge
 Socken: Sjövinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De bröd och kakor som bakades i min barndom var, av följande beskri-
 av grovbröd bakades ett bak riktigt grovt, surbröd. De stod skällt ett dygn
 innan de bakades, så grovriktat, di rikta jäls med sikt hemmasjå.
 Särda från min barndom har de varit brukligt med riktigt finbröd till julen
 och de grova bakades på vissa ställen tvåbak, de var sk två halva kakor, tunna,
 varpå varandra, med mjöl emellan. Av grovriktat bakades harringar.
 På stora boneställe bakades även surbröd. De var av grovriktat som stod i
 skällning ett par dygn. De skulle stå mycket. Så bakades tunnbröd, mycket tunt
 Tillägges bör, att fattiga, och husmän, fick baka som de kunde skaffa.
 Av kakor, så i min barndom var de ju inte så sorterat till julen.
 Också fattiga förekom ju aldrig några fina kakor. De var ju storsatt om
 man kom bort och fick en fin kaka. Men på förmögare, ställen hade
 de fina bakaer. De fina kakor, eller småbröd som de numera kallas var följande
 mandelkranar, mussler, godran, klemetter, sockerkringor, kringlor.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6291:2

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Loresson
 Härad: Fresta Adress: Sjöringe
 Socken: Sjöringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Av vetebrod skulle bakas så mycket, så där skulle torbas skorper. Di torkades i bråkugnen, efter alla bakerna. Så skulle där vara något mjukt vetebrod. Där som var gjutna bakades julagäbba. Av vetedeigen kavades ut, och skars ut gubbar, där sattes russin i till ögon, mun, och näsa, samt kanter, och socker ströades på. Även stora kringlor togs av vetedeigen, små kringlor bakades också och snäckor av vetedeigen. Av findegen bakades vars en liten kaka till barnen. Di som var något mer försiktna, och hade så pass deg att taga av, kavla ut en deg, och skar ut kakor i form av stjärnor, bakkar, grisar. Samt alla kringlor. De var ju näst till barn, men även när där var ungdom. Många gav varandra sådana kakor. När di skulle ge varandra, eller bjuda fick de ju vara någorlunda granna, hälsat ordentlig färg i bakningen. De gällde vilken som bäst kunde. I små hem fick barnen näja sig med vars en julakaga av den brödsort di hade samt en julagubba. Om de kunde räcka till en kringla, eller i när annan figur var de bra. Om man kom bort och fick en annan kaka var det en julaglädja

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6291:3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Lönsson
 Härad: Frosta Adress: Sjövinge
 Socken: Sjövinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

Sen, omkr en 45-50 år sen gick här en kagefjäring omkring och sålde kakor. Hon börja att ha julgäbbar vid jul, hon hämta kakerna och gubbar från bog. Vibergs i Hörby. De var gamla gubbar, med rött socker på. Hon hade även något småbröd till jul, sockerringar, stjärner av samma deg som gubbarne. Sen börja där att bli fler bogare i Hörby, di kallades sockerbogare, som baka fina kakor. Så börjades i hemmen också med finare kaksorter. Då börjades med pepparkakor, de var så, att man fick tag i hur de tillgits av någon som lärt av bogare, eller tjänat som uttr. var hos köpspatafolk.

På så sätt kom de bland allmogem med andra kakor också. På senare tid då tidningar mer är allmogent i bland folk, har många tagit bakrecept där av. Något särskilt exemplar av kaksorter vet jag ej särskilt men där som barn fått jultidningar har många figurer klippts av och tagits ut som mönstret. På di 20 åssta åren har ju forma av alla sorters fått att köpa som di tagit ut kakor med.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M6291:4

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Larsson
 Härad: Fresta Adress: Åsinge
 Socken: Åsinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I administratione 45 år har sådana kaksorter varit i handeln. Då, omkr. 40, 45 år d
 stod kagesjäringer på torget om torgdagen och sålde kakor, även till julen.
 Numera är ju sorterna i konditorierna oräkneliga. För i tiden fanns sanna kops-
 parforma som i bottenen fanns minster av en stjerna, eller fisk, guleke och dylikt.
 Där bakades sockerkakor i dem, när formen skjölades blev minstret på kakan.

² För brukade barn få jultög, där som var fattigt blev de inte många kakor.
 Men i allmogehem blev ju högen rätt stor. Gubbar, grisar, bockar, och så en kaka
 av finbrödet, samt en kavring. De skulle helst ha jultögen hela julen.

³ I min barndom förekom aldrig jultomte, här har de nog ej varit mer än 35 år.
 Julbock och dylikt förekom, men som s. k. julaprilke. Den kom inte med
 jultoyor. Om jultoyor förekom, fick de dem direkt av givaren.
 Om en julbock kom in, brukade den ju skrämna folk, särskilt barn.
 När de så börja med jultomte, var de också som julasprige, sen har de
 blivit att han skulle komma med jultoyor.

Jultög

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

146291:5

Landskap: Skåne Upptecknat av: Amette, Sönneren
 Härad: Frösta Adress: Åsjunge
 Socken: Åsjunge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julsångare. Jag minns som barn att här alltid kom en julsångare. Di kalla honom alltid stjärnegåblen. Han kom en eller två dagar innan jul, han gick bygd för bygd, så han gick nog en hel vecka. De var ett stativ som han kunde ställa på golvet. En fyrkantig fot så en källa i foten ett par elvar, så varpå där en rundell, i formen som ett salt med en sådan karm. På den framsidan var vackra bilder av färgat papper. Kristus, barnet, Maria, och herdarna, samt varpå hela stativet stjärnan. Bakom, i karmen hade han två ljus som han tände. Karmen hade han också klätt med papper, och stjärner på. Där var nog någon anordning bak som ljusen stod på, för karmen var så inrättad så den smurra han på, men bilderna var stilla. När han hade tändt och smurra på karmen bländade pappersstjärnorna. På samma gång han smurra sjöng han julsalmerna. Jag kan minns som vi lysna och bitte på stjärnegåblen, han fick naturligtvis fraktering, och viät även någon gång. Han var på ett ställe här, och blev vägrad sjunga, då sa han, att di försarna skulle inte bli gifta så länge han levde. D. Dröjde och så

Skriv endast på denna sida!

D. Dröjde och så

ACC. N:R.

M6291:6

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Lomason
 Härad: Frosta Adress: Sjövinge
 Socken: Sjövinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

⁴ Om julgran har jag ju besvarat en frågelista så de kan jag ju förbi gå.
⁵ Julkrutorna ut jag ej har varit här i farna tider skall de ha förekommit.
 Jag minns att gamla kunde tala om i deras barn, och ungdom var de i bruk.
 De var mest i måtningar, i sk. jultastecke, som di fäste på väggarna.
 Men där skulle även vara bilden som di utförde i halvm. Jag har också hört
 av gamla, att di skar ut bilder av papper och fäste färgat papper på eller måla.
 Så gick di omkring och sålde sådana figurer. Där var hela juldekorationen.
 När kunde som jag ha köpt sådant av kringgående kämre, och tagit vara
 på dem. Sen kunde di som var stängda själ skära ut efter andra bilders.
 Så, att de har funnits i bruk är säkert. Di som fästes på väggarna var
 handmålade, av något sådan målare som kunde rita ut minader.
 Di sålles mest av kringvandrade. De var ju alltid bibliska motiv.
 Det är nog omkring 70 år sen. Numera är här ju gott om halvm figurer.
 "Di bilderna äro nog med säkerhet tagna efter gamla bilder som där var bilder i."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M 6291.7

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annelde Lennersén
 Härad: Frosta Adress: "
Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6 I Hålsjö på torget har varit gran ätomnadsen sen 1900. Jag vet ej om där
 var ljus i de första åren, men de senare åren har där varit ljus i.

7 Adventsljus och stjärna har ju varit mera allmän. I förader som skylt börja de
 ju med bådadera vid advent. En gammal sed var ju att ha ljus i stakar vid
 advent, men i nutid har de blivit flyttat till Lucia. I gamla hem såg man
 en stjärna i taket, så under den en halmkrona. Krona av styva halmaträ.

8 Första torsdagen i dec. har av gamla tider varit julmarknad. Då var ju början
 till jul, då skulle folk till julmarknaden. På stånden var ju en del jul saker.
 Mycket av keramiken, men även andra saker. Men torsdagen innan jul var
 julhandeln. Nu på senare tid är julskyltningen de största.
 Nu har de ju särskild julmarknad så på torsdagen innan jul. Då är på
 de särskilda julständerna allt som kan tänkas till jul.

Där finns julbilder av både halv och drä, och alla dekorationer.

Där finns ju även bakverk i alla former.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M6291:8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annelle Petersen
 Härad: Fresta Adress: Åsbyinge
 Socken: Åsbyinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9 De har varit på di siste 30 åren som här på landsbydelen di har i affärerna haft juldekoration. Förut så bljptes till papper och bousas till gran och annat, men sen kom gjisländer. De var ju en nyhet när här var sådant att få fatt. Då börjades oned bonader av papper till jul, där var tomter, prä, och mänader i blommer. Samt tomter och färgade ljus, och allt sådant. De nybildningar som mäst har blivit på di siste åren är blommer.

För var de aldrig annat än pappersblommer som di dels själ görde, och som även köptes av kringgående, eller i pappershandeln. Men numera helt gått bort för lovande blommer. Gröna kvistar, som fur, och den väset som här är på vissa platser, råvarämper, plökas i stor utsträckning och anv i stället för pappersgjisländer. Så bonaderna med bildens motiv har försvunnit för andra. Tomter, graner, hus, blommer, eller djur.

Skriv endast på denna sida!